

Garderen

*Darpsproat
uut Garder*

VAN DE REDACTIE

14 februari j.l. is het weer eens Valentijnsdag geweest. De bedoeling van die dag is dat je iemand laat weten dat je van hem of haar houdt, bijvoorbeeld door een brief of een kaart te sturen, maar dan wel anoniem. En vervolgens maar hopen dat je actie het gewenste succes heeft en je aanbedene niet op iemand anders verliefd wordt.

Cees en ik hebben de afgelopen tijd beiden ook anonieme post gekregen. De schrijvers wilden graag een reactie, maar dat wordt lastig als iemand zijn of haar adres of telefoonnummer nergens vermeldt.

Nog iets opmerkelijks. In het programma *Ridders van Gelre* van Omroep Gelderland vertelde commissaris van de koning Clemens Cornielje op 11 december dat de beroemde witte pauwenveren in het Huis der Provincie afkomstig zijn uit Garderen. Als hij het zegt, moet het wel waar zijn.

Bijna een maand vóór Valentijn, op 17 januari, was er in de kantine van bouwbedrijf Van de Kolk een inloopavond met informatie over het schetsontwerp voor het nieuwe dorps huis met sportzaal en over het voorontwerp van het bestemmingsplan. Het aantal belangstellenden was waarschijnlijk nog groter geweest als niet hier en daar was vergeten om uitnodigingen en Barneveld Huis-aan-Huis met gemeente-informatie te bezorgen. Het is de bedoeling dat het bouwwerk in de zomer van 2019 wordt geopend.

Voor 16 juni staat de tweede aflevering van het festijn "Garderen slaat door!" op het programma. Waarschijnlijk is het centrum van de Parel van de Veluwe dan weer zo goed als van de buitenwereld afgesloten, net als eens het Gallische dorp van Asterix en Obelix. Op 15 februari was alleen nog bekend dat de Molen tot Molenloop weer wordt gehouden en dat er veel muziek zal zijn te horen. Aan andere activiteiten wordt gewerkt. Nieuws is te vinden op www.garderenlaatdoor.nl. Het is hier ook, bijna, altijd wat!

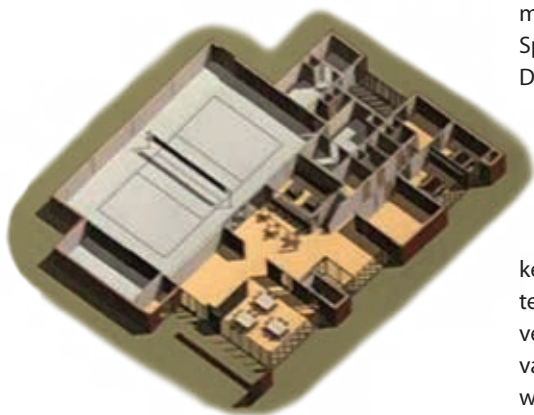
In dit nummer reist Peter te voet of per auto verder door Meerveld en vindt u het tweede deel van het verhaal over onze vroegere dorpsgenoot Joop Huisman. We zijn heel blij met een bijdrage van een lezeres uit Heerde, Dinie Slijkhuis. Ze volgt het goede voorbeeld van haar zuster Riekie. Verhalen van andere lezers blijven ook van harte welkom. Verder vindt u natuurlijk de vertrouwde vaste rubrieken.

DJV

PLAATSELijk BELANG NIEUWS

Nieuwbouw Dorps- & Sporthuis

Tijdens de presentatie aan het begin van het jaar over het Dorps- en Sporthuis hebben we enthousiaste reacties mogen ontvangen. Aan de hand van een aantal schetsontwerpen konden de vele belangstellenden een goed beeld krijgen van zowel de mogelijkheden in het gebouw alsook de fraaie buitenkant die zeer goed in het landelijke geheel past. Het wordt een gebouw met veel licht en natuurlijke materialen. De binnenzijde wordt ingericht met allerlei multifunctionele wanden en deuren die opengeklapt kunnen worden. Alle huidige en toekomstige gebruikers hebben enthousiast bijgedragen om tot dit resultaat te komen. Een prima samenwerking!

Er wordt nu hard gewerkt om tot een definitief plan te komen en de laatste aandachtspunten zullen hierin zoveel mogelijk verwerkt worden.

Verder wordt het bouwproces voorbereid en een ontwerp-bestemmingsplan opgesteld.

Wij hebben goede hoop dat na de bouwvakvacantie de bouw zal starten en dat we volgend jaar in de zomer definitief een prachtig en multifunctioneel Dorps- en Sporthuis in gebruik gaan nemen.

Een fantastisch resultaat voor ons allen in het mooie dorp Garderen.

Speulderbosweg en riolering

Inmiddels zijn we weer een aardige tijd verder m.b.t. het project 'Optimalisatie riolering Speulderbosweg Garderen'.

De gemeente is gestart met de aanbesteding om een aannemer te vinden. Als alles volgens planning verloopt kan de opdracht in april 2018 definitief worden.

De aannemer heeft in de periode van april t/m oktober de tijd om het werk uit te werken tot een ontwerp en vervolgens ook de technische voorbereiding te realiseren. De verwachting is dat de aannemer na de herfstvakantie van 2018 buiten gaat starten met het werk. Het staat de aannemer vrij om voor dit tijdstip al voorbereidende werkzaamheden uit te voeren, hier zijn dan wel strikte regels aan verbonden om overlast in de omgeving te voorkomen.

Voor Pasen 2019, (medio april) moet dit project afgerond zijn.

Zorgen om vliegroutes van en naar Lelystad

Zoals u waarschijnlijk al hebt vernomen is dit een onderwerp waar de landelijke politiek zich nu nog meer over zal gaan buigen. Het is goed dat dit opnieuw aan de orde wordt gesteld.

De verwachting is dat vanaf 2019 massa's vliegtuigen over grote delen van Gelderland en Overijssel stijgen en dalen van en naar het vergrote vliegveld Lelystad. Zes keer per uur, met donderend geraas, op nauwelijks twee kilometer hoogte. De Veluwe wordt in het hart getroffen en daarmee ook Garderen!

We blijven samen met de gemeente en natuurlijk provincie de ontwikkelingen strak volgen.

Verkeer door Garderen

Het verkeer door Garderen loopt in ons bescheiden centrum eigenlijk dag in dag uit vast. Wij hebben dit recent opnieuw aan de orde gesteld bij de verantwoordelijke wethouder. Ook de gemeente ziet wel in dat dit verbetering behoeft. Met name het doorgaande verkeer van vrachtvervoer is een doorn in de ogen van onze bewoners. Dit vele vrachtverkeer gebruikt ons dorp als een sluiproute terwijl onze wegen daar niet op ingericht zijn. De veiligheid is beslist in het geding met name bij de Putbrink-driesprong. Fietzers en voetgangers moeten steeds uitwijken voor de zware en lange vrachtauto's.

We hebben opnieuw aangegeven dat voor het vrachtverkeer alleen "bestemmingsverkeer" moet gaan gelden. Ook hebben we de diverse politieke partijen gevraagd om ons hierbij te ondersteunen. Sommige partijen hebben hierin toezeggingen gedaan, dit in belang voor veiligheid en een normale doorstroming van al het verkeer in Garderen.

Parkeren in het centrum

Dit is voor ons en onze ondernemers (GOV) ook een belangwekkend punt. Door groeiend toerisme geeft het vandaag de dag veel problemen om voor je auto een parkeerplek te vinden. Maar ook de vele bezoekers op de fiets kunnen nauwelijks een fatsoenlijk plekje vinden om hun fiets te stallen.

De huidige parkeerruimte bij onder anderen de Koepel, is nu al veel te beperkt en wij maken ons zorgen over de nabije toekomst. De Koepel zal vervangen gaan worden door woningbouw. Prima natuurlijk, echter hierbij

hoort ook en voldoende aantal parkeerplaatsen. Dit betekent dat naast parkeergelegenheid voor de nieuwe bewoners op de plek van de Koepel en daarbij het huidige tekort dit probleem nog nijpender wordt! Onzes inziens een grote zorg waar nu over nagedacht moet worden om verdere problemen in de toekomst te voorkomen.

Tennis in Garderen

Binnenkort op de fiets naar de tennisbaan?

De afgelopen maanden is er vanuit een particulier initiatief overleg geweest tussen Plaatselijk Belang en de Gemeente Barneveld met betrekking tot tennisfaciliteiten in Garderen. In eerste instantie als suggestie voor de inrichting rond het nieuwe Dorps & Sporthuis, echter dit bleek niet haalbaar.

Na overleg met de gemeente Barneveld hebben de beide Bilderberg hotels zich bereid verklaard om haar banen in het dorp ter beschikking te stellen.

Geïnteresseerden kunnen ons een mailtje sturen (info@plaatselijkbelanggarderen.nl) voor nadere info en een aanmeldingsformulier.

Wellicht ontstaat er op deze wijze een tennisgroep Garderen, waarbij de leden kennis met elkaar kunnen maken om een balletje te slaan. Ook kunnen er activiteiten in samenwerking met het hotel georganiseerd worden. Inmiddels is ook de KNLTB betrokken om van dit initiatief een succes te maken.

Fietspad Lage Boeschoterweg

"Opgeven is geen optie deel 2"

Jarenlang hebben wij gestreden voor herstel van het fietspad aan de Lage Boeschoterweg. Uiteindelijk is de Gemeente Barneveld overstag gegaan en zal er een nieuw betonfietspad komen. In de vorige Darpsproat hebben wij de vreugde met u gedeeld en aangegeven dat we de Gemeente Barneveld nog om een "kleinigheidje" hebben gevraagd. We hebben het verzoek ingediend om het betonfietspad door te trekken langs de schaapskooi tot aan Harderwijkerkarweg. Het "kleinigheidje" heeft er wel voor gezorgd dat we tegen een volgende ambtelijke molen aanlopen. Voor het door-

trekken van het betonfietspad is er contact gezocht met Staatsbosbeheer. Deze partij heeft bepaalde wensen. Alhoewel dit met name slaat op het laatste gedeelte wordt de Lage Boeschoterweg hierin meegenomen. Hopelijk wordt er dit voorjaar nog gestart met de aanleg van het betonfietspad. Voor Plaatselijk Belang geldt nog steeds dat opgeven geen optie is.

Glasvezel

In de vorige editie van Darpsproat konden wij melden dat het buitengebied van Garderen glasvezel krijgt. Althans, als minimaal 50% van de bewoners in de buitengebieden daadwerkelijk diensten via glasvezel gaat afnemen. Bewoners in de buitengebieden zijn inmiddels benaderd en kunnen zich bij één van de vijf dienstverleners aanmelden. Woont u in het buitengebied en heeft u de informatie gemist, dan kunt u dit ook terugvinden op www.glasvezelbuitenaf.nl
Woont u in het buitengebied, laat deze kans dan niet aan u voorbijgaan.
Tijdens de jaarvergadering van Plaatselijk Belang Garderen zullen wij een presentatie geven over glasvezel en daarbij nog eens toelichten waarom het buitengebied wordt voorzien van glasvezel en de kern van Garderen nog even moet wachten.

Ruimtelijke Ontwikkeling Garderen

Het onderwerp Jaarvergadering PBG. Tijdens onze jaarvergadering op 19 maart willen we aandacht geven aan de mogelijkheden voor de ruimtelijke ontwikkeling in ons dorp Garderen.
Een aantal jaren geleden hebben we dit ook gepresenteerd tijdens onze jaarvergadering. Voor de komende jaren zijn er veel veranderingen te verwachten op een flink aantal plaatsen in Garderen. Denk bijvoorbeeld aan de nieuwbouw van ons Dorps- en Sporthuis. Maar ook de verwachte nieuwbouw op de plaats van de Koepel. Daarnaast de ruimte die het bouwbedrijf Van De Kolk achter laat als zij verhuizen naar het nieuwbouwpand verderop aan de Koningsweg.
Dit en ook nog veel andere plekken in Garderen moeten we goed in beeld hebben én houden voor mogelijke woningbouw. Ons bestuur wil deze visie hieromtrent graag delen met de bewoners en de gemeente.
Tijdens de jaarvergadering zullen namens de gemeente twee collega's aanwezig zijn van Ruimtelijke Ontwikkeling en Wonen. Zij zullen een presentatie geven inzake de mogelijkheden én zienswijze op dit gebied voor Garderen.

Jaarvergadering Garderen

Op maandag 19 maart houden wij als Plaatselijk Belang Garderen onze jaarvergadering in de Kruielstaete.

Wij stellen het op prijs als er veel van onze leden aanwezig zijn om gezamenlijk met ons de belangen voor ons mooie dorp Garderen te bespreken.
Graag tot 19 maart!

Bestuur Plaatselijk Belang Garderen

MEERVELD EN DE ZEVEN HOEVEN

We beginnen met een schematisch overzicht uit het boek "Meerveld en Meervelder Bosch" in het midden van de 19e eeuw opgegeven door Aart Versteeg, de waard van "de Hemel":

1. De Hoeve (bewoner Aart Davelaar, eigenaar Teunis van Zomeren)
2. Klein Emelaar of De Riet (bewoner Johannes de Vries, eigenaar Aart Versteegh)
3. De Hoek (bewoner en eigenaar Albert Versteegh)
4. De Hemel (zaalweer) bewoner en eigenaar Aart Versteegh)
5. Groot Emelaar (bewoner en eigenaar Hendrik van Hierden)
6. Vossekuijl (bewoner Jacob Goodschalck)
7. 't Einde (bewoner Gerrit Mulderij)

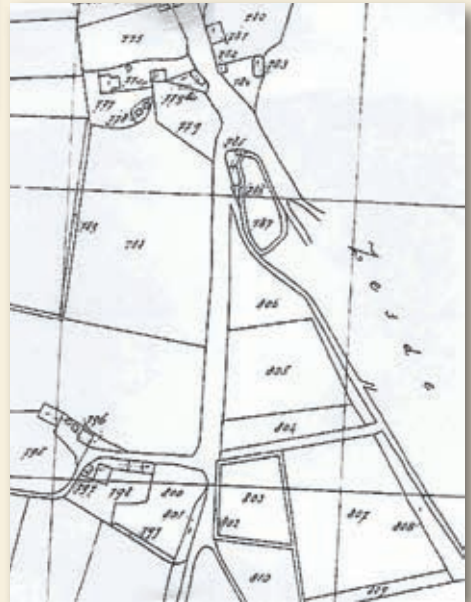
De zaalweer is dat gedeelte van een erf waarop de boerderij stond. De zaalweer vormde dus de kern van het erf en alleen de eigenaar van de zaalweer had het recht stukken grond weer terug te kopen die oorspronkelijk bij de boerderij hoorden maar ooit afgesplitst waren.

Kadasterkaart 1832 (bovenste gedeelte)

Kaart vanaf De Hoef tot en met Groot Emelaar.

(onderste gedeelte)

Kaart met Vossekuijl en 't Eijnde.

De kerk van Garderen

Dat Meerveld altijd nauw verbonden is geweest met de kerk te Garderen bewijst wel het volgende.

Eigenaren van de Meervelder boerderijen hadden eeuwenoude verplichtingen aan de Garderense kerk bestaande uit een jaarlijkse bijdrage aan de kosterij (in garven rogge of gerst). De eerste gegevens stammen uit 1725:

1. Reijer Huyberts	52 garven
2. Jan Hendericksens	21 garven
3. Jan Aaltens erf	40 garven
4. Nui Jans erf	18 garven
5. Evert Tijssens erf	20 garven
6. Hendrik Gerritsens erf	21 garven
7. Aart Boers erf	<u>21 garven</u>
	193 garven

Een vroege lijst (zonder datering, maar gezien de namen uit ongeveer 1800) van de garven en broden voor de onderwijzer van de school uit de diverse erven uit het kerkelijk archief van Garderen, laat enkele andere namen zien:

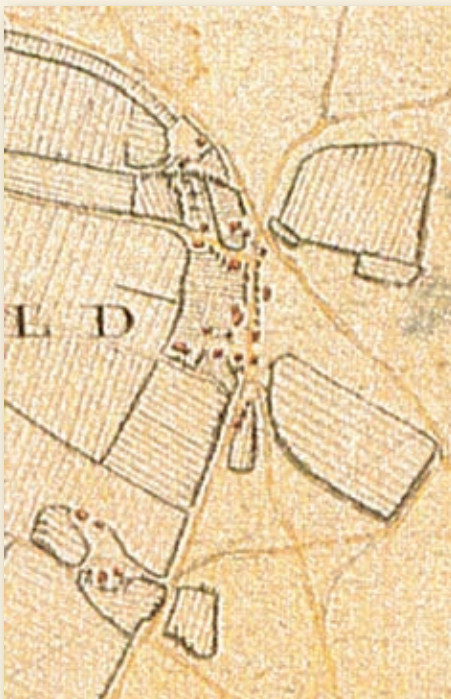
Jacob Willemsen	52 garven	<i>de Hoef</i>
E. Driesen (<i>van Beek</i>)	10 garven	<i>de Riet of Klein Emelaar</i>
Wed. A. Versteegh	17 garven	<i>de Hemel</i>
J.A. Versteegh	22 garven	<i>de Hemel</i>
J. Nuijen	40 garven	<i>Emelaar</i>
R. Jansen	16 garven	<i>(‘t Eynde)</i>
H. Gerrits	<u>16 garven</u>	<i>(Vossekuyl)</i>
	<u>173 garven</u>	

<u>1846</u>	Garven	geld	erf
Wed. J. Willemsen	52 garven	f. 2.-	de Hoef
E. Driessen	10 garven	f. 0.50	de Riet
Wed. W. Versteeg	17 garven	f. 0.85	de Hemel
J.A. Versteeg	22 garven	f. 1.10	de Hemel
H. van Hierden	40 garven	f. 2.00	Emelaar
Hendrik Mulderi	16 garven	f. 0.80	‘t Eynde
Jacob Lubbertsen	<u>16 garven</u>	f. 0.80	Vossekuyl
(van den Beld(t))	<u>173 garven</u>		

Volgens het Bevolkingsregister van Apeldoorn woont Hendrik Gerrits Mulderij geboren in 1766, landman, huisnr. 571 naast Willem van den Broek X Gerritje Nuyen op nr.570.

Op 576 woont Hendrik Gerritse geboren in 1785 (met "Mulderij" doorgestreept) X Fenne-tje Jacobs karman. Dit is Hendrik Gerrits van Ouwendorp!

Het aantal garven per erf verschilde, waarom weet ik niet Het totaal bleef hetzelfde. Misschien had het te maken met aankoop en/of verkoop van grond..

Zo zag Meerveld eruit volgens landmeter De Man rond 1810.

In 1866 stichtten de eigenaars van de zeven Meervelder boerderijen een "nieuw zedelijk ligchaam" geheten "De Meerveldsche Mark" waarbij de eigenaren waren:

1. Teunis van Zomeren eigenaar 'de Hoef'.
2. Hendrik van Rootselaar, eigenaar 'de Rit' (ook wel 'Kleine Emelaar' genoemd).
3. Albert Versteeg, bewoner en mede-eigenaar 'de Hoek'.
4. Aart Versteeg Jacobsz, bewoner en mede-eigenaar 'de Hemel'.
5. Hendrik van Hierden, bewoner en eigenaar 'Groot Emelaar'.
6. Aaltje van Essen, weduwe van Klaas Mulderij, mede-eigenaar 'het Eind'.
7. Gerrit Pater, eigenaar van 'de Vossekuil'.

Aart Versteeg en A(al)bert Versteeg zijn neven. Albert is een zoon van Willem Aartsen Versteeg X Gerritje Alberts Witteveen. Hij is geboren op 08-06-1816 en overleed op 13-10-1894. Hij was eigenaar van en landbouwer op "De Hoek" en bleef ongetrouwd. Aart was een zoon van Jacob Aartsen Versteeg X Grietje Morren. Hij is geboren op 16-04-1814 en was herbergier op "De Hemel" en overleed op 16-10-1897.

Het verhaal van Peter Slijkhuis

Peter woonde in zijn jeugd met zijn familie op Meerveld en hij kon als geen ander bijzonderheden geven over de toestand van toen. Vanuit zijn huis in Uddel reden we naar de Buurtweg en begonnen bij De Hoef met als bewoners de familie Van de Ruitenbeek.

Volgens Peter is De Hoef: gekocht door Jan van de Ruitenbeek van de oorspronkelijke eigenaars du Marchie-van Voorthuysen, de dominee en zijn broer de dokter. Volgens Hannes van de Ruitenbeek was dat niet zo en volgens mij zat het nog anders! (zie artikel: De Hoef")

Na De Hoef kwamen we bij Klein Emelaar waar Hannes Bronkhorst woonde. Hannes' dochter trouwde met Jan van de Ruitenbeek.

Een beetje achteraf ligt "De Riet" met Berend van Berend van Harm, oftewel zijn oom Berend Slijkhuis. Volgens Peters zus Riekie (ze heeft in de vorige Darpsproat al een mooi en lezenswaardig stuk geschreven) klopt dit ook weer niet want Hannes Bronkhorst woonde daar. Komen we bij "De Hoek" wat zijn naam van de Verstegen ontving. Wie daar nu woont is Peter onbekend. Dat geldt niet voor "Groot Emelaar", daar wonen sinds mensenheugenis Van Hierdens.

Nu woont daar (volgens Peter) Gerrit van Hierden, de zoon van Jan van Hierden, de zoon van Jacob van Hierden.

Dan komt " 't Vossengat", vroeger herberg "De Hemel" met zijn beroemde gevelsteen waar Peter vanaf zijn prilste jeugd al mee heeft geworsteld wat dat toch wel mocht betekenen. Tenslotte kwamen we bij "Het Eijnde", zowel letterlijk als figuurlijk. In Peters jeugdtijd woonden hier Beert van Hierden met zijn vrouw Toos en hun kinderen Jan, Evert en Eefje en ook ene Goodschalk. Als laatste deden we de boerderij "Vossenkuil" aan, gelegen tegenover "Het Eijnde". Hier woonde vroeger Steven Pater met zijn vrouw Aaltje Huisman, opgevolgd door Hendrik Pater met zijn knecht Hendrik Heimensen.

Ik merkte wel dat bij Peter, zoals bij mij, de tijd wel herinneringen wist. En niet alleen die herinneringen, ook zaken die zojuist zijn gebeurd...

Na het verhaal en de koffie van Peter en zijn vrouw kon ik mijn autosleutels niet meer vinden en dus niet meer vertrekken. Na een lange zoektocht op het erf en een telefonisch hulpverzoek aan mijn vrouw in Garderen en mijn broer in Terschuur kon ik de laatste gelukkig nog weer tegenhouden omdat Peters vrouw een heldere ingeving kreeg en op de auto zocht en de sleutels weervond. Over geheugenverlies gesproken!

Het Historisch kadaster Barneveld geeft een idee:

GARDEREN fiche 4 * **Hoef**

Willem Jacobsen	1705 - 1718
Ceel Claessen	1719 - 1729
Aert Gerritsen	1729 - 1750

GARDEREN fiche 5 * **de Hoek**

Jochem Hendriksen	1709 - 1710
Gerrit Theunissen	1711 - 1718
Evert Tijssen	1719 - 1749 (1728 Theunissen)
Gerrit Gerritsen	1749 - 1750 (<i>Evert Tijssen X Hendrikje Jans, weduwe van Gerrit Teunissen op Meerveld</i>)

GARDEREN fiche 6 * camer (**van Hendrikjen Lubberts**)

Evert Martens	1719 - 1725
Evert Cornelissen	1725 - 1727
ledig	1727 - 1730
Jan Jochems	1730 - 1731
ledig	1731 - 1735
Erik Jochems	1735 - 1746 (ook Enick)
ledig	1746 - 1747
Theunis Pannekoek	1747 - 1749 scheper
Jan Evertsen	1749 - 1750

GARDEREN fiche 7 * **Vossenkuil?**

Heijmen Janssen	1705 - 1709
Aart Gerrits	1710 - 1728
diens weduwe (ledig)	1728 - 1732
Beert Gerrits	1732 - 1734
ledig	1734 - 1745
Gerrit Hendriksen	1745 - 1750

GARDEREN fiche 8 * **de Hemel**

Gerrit Hendrix	1705 - 1723 weert
diens weduwe	1724 - 1738
Hendrik Gerritsen	1738 - 1750

GARDEREN fiche 9 * **Emelaar**

Noij Gerritsen	1705
diens weduwe	1705 - 1726
Jan Aelten	1726 - 1750

GARDEREN fiche 10 * **'t Eijnde**
 Noij Jansen 1705 - 1719
 diens weduwe 1720 - 1725
 diens kinderen 1725 - 1726

Jan Noijen 1726 – 1727
 Evert Cornelissen 1727 – 1750
 *= na 1742 onder 't Loo/Apeldoorn.

HET EIJNDE

De naam van dit erf klinkt vrij logisch: aan het einde van de weg van Meerveld naar Garderen en Milligen, zelfs de weg heet Einderweg! De onderstaande gegevens komen uit "De Heerengoederen". De boerderij wordt vermeld als:

HG 133. Een herengoed tot Meerveld, in 1757 het Eijnde genaamd.

"De grootte: de *saelweer ongeveer 1 schepel gesaïjs, waer op een hujs staat van 4 **gebont, mit een schuir und een schaepschot ende 2 eycken boomen, hebbende gerechticheijt van schaepestrij, plaggen ende stroijsel in die Gardersche gemeijnte, vrij van belastinge off splissonge. Sijnde in alles groot 20 mld. gesaïjs (= 16 ha) hoochlant, eendeels somtijds geweijt ende eendeels somtijds geweijt wordende, tsamen bij malcanderen in verscheijden ackeren liggende waer toe noch gehorende een vol deel in Wolffshegge ende die Deckelt.

8-01-1566 **Arent Jansz X Gerritken Bernts** investiture na opdracht door **Bernt Stevens X Alijt**, ouders van Gerritken, onder voorwaarde dat zij na de dood van Bernt en Alijt aan hun dochter Anne en de kinderen van hun overleden zoon Joost en hun overleden dochter Lobbrecht het hun toekomende kindsdeel zullen afgoeden. Het goed behoorde vroeger toe aan **Mr. Steven Vos** en geeft 19½ stuiver heerengelt".

De eerste eigenaren waren dus Van Vossens.

Volgt hieronder een schematisch overzicht van de bovengenoemde personen:

Steven Vos (Vossen)

I

Aelbert Stevens

I

1. - **Stijne X Henrick Henrickx van Garderen**

I

Neeltgen X Henrick Jans van Naemen

2. - **Mr. Steven Vos** (proost Heiligerlee)

Bernt Stevens X Alijt

- **Gerritken X 1. Arnt Jans**

- **Anne** I

- **Joost** **Jan Aerts**

- **Lobbrecht**

Bij de "Veetelling uit 1526" vinden we **Bernt Stevens** terug met 4 paarden, 4 koeien, 2 eenwinters(pinken), 50 schapen, 1 varken. Zijn scheper heeft 96 schapen.

Voor de verdere eigenaren van HG 133 " 't Eynde" volgen we de tekst uit de Heerengoeederen:

In 1612 verkoopt de oudste zoon van ene Arnt Jans X Gerritgen Bernts, Jan Aerts (zwager van

Ryck van Vossen) het goed aan Noije Everts. In 1566 had Arnt Jans het goed gekocht van Beernt Stevens X Aeltge.

Vervolgens verkocht Gerritge het in 1578 aan Thijmen Jans X Anna en dezen verkochten het tenslotte aan Noije Everts en dan zijn we precies waar we willen zijn in 1612!

In 1573 komt de naam **Evert Nuijen (Noijen)** de eerste keer voor in de boeken van het Meervelder Bosch. Hij is kennelijk de vader van **Noij Everts** die we in 1589 voor het eerst ontmoeten. Hij was toen, net als zijn vader, holrichter.

Op 08-01-1612 kopen **Noije Everts en zijn vrouw Aeltgen** het goed 't Eynde van Jan Aerts, oudste zoon van Arnt Jans wonend tot Beekbergen. Zoon Jan Aerts woont in Putten te Halvinckhuizen op Grevengoed. Noij heeft in 1632 een vol deel in het Meervelder Bosch, terwijl Gerrit Reijnten, ook mede-eigenaar van 't Eynde ¼ deel bezat. Tenslotte komt Noij nog diverse keren voor in de Kerkenraadsnotulen van Garderen. In 1679 worden er twee verschillende Evert Noijens genoemd, een die in Garderen woont en de ander op Meerveld. Om die laatste gaar het ons uiteraard.

In 1636 erft hun zoon **Evert Noijen** het goed maar geniet er niet lang van. Hij overlijdt al in 1638 en krijgt hun kleinzoon **Henrick Everts Noijen** de eigendom. Hij is nog onmondig en staat onder voogdij van zijn oom Aelt Noijen. Vervolgens duurt het tot 1711 dat **Jan Henrickx Noijen** het goed van zijn vader erft.

In 1730 worden **Hendrick Reynten** en zijn vrouw **Feytje Jansen** (dochter van Jan Hendrickx Noijen) voor het grootste gedeelte de nieuwe eigenaars. Op het navolgende schema kunnen alle familieleden worden teruggevonden! Tenslotte, in 1764 komt de eigendom in handen van de kinderen van Hendrick Everts als laatst bekenden. Hierna geven de Herengoederen geen informatie meer en moeten we terecht in de notarisarchieven voor koop en verkoop.

In 1832 bij het kadaster, wordt als eigenaar van " 't Eynde" Klaas Hendriks Mulderij ge-

noemd. Hij is getrouwd met Aaltje Jacobs van Essen, dochter van Jacob Willems van Essen, eigenaar van "de Hoef". Klaas zou het goed van de erfgenamen van Hendrik Reinten en Feijtje Jansen kunnen hebben gekocht, het is me niet bekend wanneer dat gebeurt, in ieder geval tussen 1764 en 1832. Het onderstaande schema maakt duidelijk hoe de familie in elkaar steekt!

Noije Everts X Aeltgen

I I

Evert Noyen X Aeltgen Willems **Aelt Noijen**

I

- **Hendrick** (onmondig in 1638, opr. in 1644)

- I **Reijner** X Aeltgen Maes

- I **Jan**

Evert Hendricks

I

Hendrik Everts Noijen .

I I

Jan Henricks Noijen . Geertien Noijen

I I I I

Lambert Neuij Evert Fijtjen X *Hendrick Reynten

I I

- **Hendrik** X Gerritje Jansen - **Hendrick**

I - **Evert** - **Reyntjen**

I - **Merritje** X Rijck Aelten - **Jannetjen**

I - **Evert**

- **Evert** - **Gerrit**

- **Evert** I

- **Willempje** **Hendrik**

Op de Kadasterkaart van 1832 is Klaas Hendriks Mulderij, getrouwd op 09-09-1813 met Aaltje van Essen, dochter van Jacob Willems van Essen van "De Hoef" eigenaar van de boerderij 't Einde (Het Eynd).

Bruidegom en bruid zijn 20 en 19 jaar oud als ze trouwen en ze krijgen zeven kinderen: Hendricus, Gerrit, Teunisje, Jacob, Willem, Gerritje (overleden op 1-jarige leeftijd en Gerritje, overleden op 23-jarige leeftijd).

Was dat het einde van 't Eijnde?

Ik denk het niet. De foto boven geeft de heropstanding weer met nog wat oude zijmuren maar al met een moderne voorgevel...

VOSSEKUIJL

Tegenover de boerderij "Het Eijnde", aan de Einderweg ligt de boerderij "De Vossenkuijl", tegenwoordig "t Vossegat" genoemd. Dit erf was geen herengoed en daarom is het moeilijk om de geschiedenis te achterhalen.

In 1820 was (bij de tiendplichtigen) **Jacob Lubbertsen** (Goodschalk) Emelaer van 7½ morgen de eigenaar.

In 1832, bij de Kadasterkaart, werden **Jacob Lubberts** en **Goodschalck** als eigenaar genoemd.

Jacob Lubberts, later "van den Beld" geheten, werd geboren in 1792 in Apeldoorn. Jacob Lubberts was getrouwd met Rikje Hendriks van (Kampveld).

In 1866 bij het 'Zedelijk Ligchaam' onder de benaming: "Meerveldsche Mark" was **Gerrit Pater** eigenaar van de Vossenkuijl. Gerrit Pater (uit Barneveld), geboren in 1822 in Ermelo, was getrouwd in 1863 met Nelletje van der Maat uit Ermelo en ze woonden op Drie. Dochter Grietje trouwde met Aart Versteeg.

Hun dochter **Tijmentje** trouwde in 1883 met **Jacob Goodschalck**, de latere eigenaar van Vossenkuijl.

Wie is Jacob Lubberts (van den Beld) en wie is de Goodschalck uit 1832? De laatste is een schoonzoon van Gerrit Pater. Jacob Lubberts zou een zoon van Lubbert Peelen kunnen zijn.

Historisch Kadaster Barneveld.

GARDEREN fiche 11 * Vossekuyl???

Jan van Aenholt	1705 - 1706
Jan Hendrix	1707 - 1724
Lubbert Pelen	1724 - 1730
Iedig	1730 - 1734
Beert Gerritsen	1734 - 1741
Lubbert Pelen	1741 - 1750 pauper

Beert Gerritsen komt vaak voor bij de "Handelingen van de Kerkeraad" van Garderen en verder in het doopboek van dezelfde kerk. Hij

was getrouwd met Jacobjen Geurts van Houtdorp en woonde op het Meerveld.

Lubbert Peelen wordt zowel bij de fiches van Kootwijk als bij Uddel genoemd. Hij is een pauper en wordt door de diaconie van Garderen onderhouden. In 1749 bezit hij een "katerstede" met een half morgen land. Dit slaat in ieder geval niet op Vossenkuijl!

Kadasterkaart van 1832 geeft duidelijk aan waar "Vossenkuijl" ligt en wie de eigenaar is.

Jacob Lubbers (van den Beld) "Vossekuijl" ook eigenaar: Goodschalk groot ongeveer 23 ha.

Jacob Lubberts van de Belt, de eigenaar is getrouwd met Rikje Hendriks (van Kampveld) met diverse kinderen, getuige het bevolkingsregister van Apeldoorn:

Bevolkingsregister Apeldoorn

Beld, van den	Jacob Lubberts	1792 landb
Hendriks,	Rikje	1795
Beld, van den	Lubbert	1822
"	Hendrik	1824
"	Dirk	1827
"	Gerrit	1832
"	Rik	1834
"	Aelbert	1839
"	Hendrikje	1820

Leyenhorst	Trijntje	1827	18. Jan Huijsman	knecht
Beld, van den	Rikjen	18..	19. Berendina Bosch	meid
Beld, van den	Dirk	1827	20. Wouter van de Kolk	knecht
Leyenhorst	Trintje	1837	21. Aart Bronkhorst	knecht
Beld, van den	Rikjen	1858	22. Gijsbert van de Ridder	knecht

Pater en Goodschalk in Apeldoorns Bevolkingsregister:

1. Gerrit Pater	huisvader
2. Nelletje van der Maat	vrouw
3. Tijmentje Pater	dochter
4. Reintje Pater ovl	dochter
5. Jacob Goodschalk	schoonzoon
6. Gerritje Goodschalk	dochter
7. Nennetje Goodschalk	dochter
8. Grietje Goodschalk	dochter
9. Teunis van den Brink	knecht
10. Geurtje Doppenberg	meid
11. Gerrit Goodschalk	zoon
12. Lijsje Hooyer	meid
13. Aalt Goodschalk	zoon
14. Harmen van de Pol	knecht
15. Geertje Goodschalk	dochter
16. Otto van de Ridder	knecht
17. Evert Bronkhorst	knecht

Nummers 14 tot en met 22 beslaan de tijdsperiode van 1892 tot 1895.

Volgens Peter Slijkhuis woont op Vossenkuil Steven Pater X Aaltje Huisman, hun dochter Hendrika en daarna Stevens broer Hendrik Pater met Hendrik Heimensen als knecht.

Brand Overeem schrijft over Hendrik op 't Vossegat in zijn prachtige boek *"Jan, d'r is volk op de deel"*. Je ziet daar Hendrik, Aaltje en Riek voor het Vossegat staan. Hendrik is door de gemeente Apeldoorn onderscheiden voor zijn vijftig jaar trouwe dienst op 't Vossegat. Riek vertelt nog dat Hendrik zich op de Barneveldse markt verhuurde, maar dat weer terugdraaide toen hij hoorde dat hij ook op 't Vossegat kon komen werken. Het is allemaal te lezen en te zien in het hiervoor vermelde boek!

De Hemel of Vossegat

"Emel">"Hemel"? Wie zal het zeggen, onze geheugens gaan niet meer zo ver terug. Tegenwoordig heet het " 't Vossegat" en heeft een wat bredere uitstraling.

De onderstaande archiefgegevens geven duidelijk weer wie die eerste bewoners van Emelaar en De Hemel waren. Kennelijk was de waard wel zodanig bekend als "zwarte Gerrit" dat hij geen nadere typering behoefde!

EMELAAR EN DE HEMEL

"Emelaar" en "De Hemel" zijn verre weg de belangrijkste erven van Meerveld geweest. Al in begin 1300 wordt "De Hemel" vermeld! Waarschijnlijk is de naam "De Hemel", de herberg aan de doorgaande weg van Harderwijk naar Nieuw Milligen, naar Emelaar genoemd,

Schatting van de Veluwe (begin 14e eeuw)

anno +/- 1325:

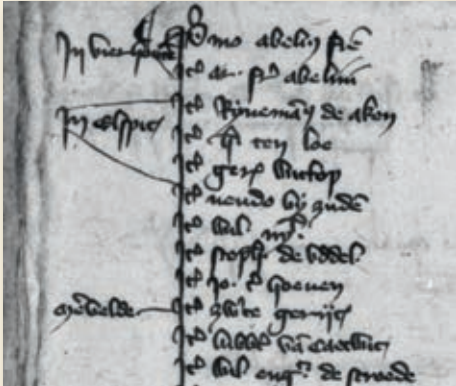
"In Gherderen cloeft onder Neuden vander Biesen"

Reyner sverte Gheret sone II pnd

die weduwe van Meervelde V "

Svaerte Gherets kinder VI "

Hieronder staan er nog twee uit dezelfde tijd:

De derde van onderen toont "zw(ar)te gerijt" met daarvoor vermeld "m(e)rvelde". Op de vierde plek staat Johan ter Hoeven (boerderij "De Hoef")!

In het jaar 1470 vinden we onder Garderen weer enkele namen van eigenaren en boerderijen:

It tguet thoe meerfelt hoirt ther emeler dienstman vryguet dienstwyf

It steven voss vryman vryguet vrywyff

It heyntken van die kuyll vryman vrywyf vryguet

It bouhuyssguet hoert tho Jan van Hyerde vryguet dienstman

Je ziet dan onder elkaar de boerderijen

Emeler

't Eijnde (van Steven Vos)

Vossekuyl

Bouwhuyssgoed (De Hoef)

De naam Steven Vos komt ook bij de beschrijving van "Het Eijnde" voor! Dit erf was toen een "vrijgoed" wat betekent dat de eigenaar vrij is en aan niemand pacht of tyns hoeft te betalen. Emelaar daarentegen is een herengoed. Hiervoor moeten tyns aan de Hertog van Gelre en laten aan de Staten van Gelre worden betaald.

Emeler met De Hemel als zaalweer is in die tijd al de belangrijkste boerderij.

Maar we beginnen toch maar wat later in de tijd met de overzichten. In Barneveld is een register met de namen van de bewoners van

huizen in de 18e eeuw. Het heet "Het Historisch Kadaster". Vooraan staat de bewoner van het huis, daarachter het jaartal toen het is bezocht. Dit zijn de bewoners van een huis op Meerveld.

fiche 8

Gerrit Hendrix 1705-1723 weert

diens weduwe 1724-1738

Hendrik Gerritsen 1738-1750

Gerrit Hendrix wordt hier "weert" genoemd en het bovenstaande slaat dus op "De Hemel"! De datums komen precies overeen met die uit de gegevens van de Herengoederen. Na zijn overlijden woont de weduwe in het huis, in dit geval is dit Beeltje Aerts. Ze wordt in 1738 opgevolgd door haar zoon Hendrik Gerritsen.

Bij de Herengoederen heeft Emelaar nummer 135.

De kop van de vermelding luidt als volgt:

"Emelaersgoed.

Na 1755 wordt er gesproken over een herengoed gesproken uit het herengoed "Emelaar". Dit betekent dat het deel dat we nu behandelen uit een groter oorspronkelijke goed komt! We komen daar aan het eind van dit verhaal nog op terug. *"De grootte: die saelweer ongefeerlick 2 schepel gesajis, waer op een hujs staet van 3 gebont mit een berch, schuirtgen ende een schaepschot ende noch 7 eijcken boomen sonder dat men weet voor hen eenich groff eijcken holt van gehouwen te wesen. Noch sijn bij ende gehooren tott idt gemelte goet 14 mldr. gesajis, dicht aan malcanderen gelegen, hebbende mede gerechticheijt van schaepstraj, plaggen ende stroijsel inde Meerfelder gemeijnte"*.

Typisch is dat er niet wordt gesproken over de rechten in het Meervelder Bos, die toch zeker bij Emelaar hoorden! De boerderij is 14 molder (ruim 11 ha.) groot en heeft een huis van drie gebinten, wat op zich niet zo groot is. De boerderij is eerst in bezit bij de Van Dompse-

laars, een Barnevelds landadelijk geslacht, die het in 1577 aan ene Evert Gerrits verkopen. In 1566 wordt hij genoemd bij de Graantelling die op de Veluwe wordt gehouden in verband met oorlog, misoogst en schaarste.

Het overzicht van Emelaar begint in 1620 met **Jan Thonis**, die wordt geboren rond 1560 en ook genoemd wordt bij het herengoed nr 137, dat hij samen met Cornelis Gerrits bezit is de verste voorouder van de latere Verstegen. In 1632 wordt zijn weduwe vermeld en is hij dus overleden.

Tot 1641 was Emelaar en de Hemel in bezit bij de weduwe van Jan Thonis, Jannitgen Everts. In dat jaar werd in ieder geval de boedel verdeeld onder haar kinderen en kleinkinderen. Aan het eind van de 17e eeuw wordt door de overheid een overzicht gemaakt van de boerderijen die een verplichting hebben om hout aan de hertog te leveren, de zogenaamde RIJSVOEREN en hier komen de kleinkinderen van Jan Thonis ook voor. Hier worden tevens de nóg oudere eigenaren genoemd en wel Mr. Everts erfgenamen en vóór hem Evert Noijen van **Emelers Erf**. Dezelfde Evert Noijen komen we ook weer tegen bij het erf 't Eijnde in 1636!

In het boek "Meerveld en Meervelder Bosch" vinden we een door Aart Jacobs Versteeg ter inzage gegeven magescheid uit 1641. Dit magescheid wordt echter pas genoemd in een overeenkomst uit 1745! Hieronder volgt het.

Magescheid (boedelscheiding)

Harderwijk 29-05-1745

Compareerden Hendrick Gerritsen woonachtig tot Meerveld en verklaarde dat op **07-08-1641** twee magescheiden zijn opgericht tussen de kinderen van Jan Thonis en hun tante Geertje. Ze heetten:

Evert Jansen, Hendrik Jansen, Weyme Jansen, Lubbert Jansen, Reijner Jansen, Geertje Thonis, zaliger Teunis Jansens dochter X Gerrit Noyen.

Deze zes personen bezaten twee herengoederen op Meerveld (*Emelaar en de Hemel*). Ze krijgen deze dag investiture (inleiding tot eigendom) van het ene en de helft alsmede opdracht van de resterende helft van het andere herengoed. Met zijn zessen zijn ze gerechtigd in de herengoederen en de olderdom (zaalweer).

Schema van de erfgenamen:

Egbert:> *zijn kinderen Noij, Reijnt en Geertgen*

Noij:> *zijn kinderen Evert en Noij*

Evert:> *zijn dochter Jannetgen trouwt met Jan Toenis*

Jan Toenis en Jannetgen Everts:> *hun kinderen:*

- **(Teunis:** ovl (dochter is Geertgen X Gerrit Noyen)

- **Evert** (dochter is Gerretien Everts X Thonis Gerrits)

- **Weijme**

- **Lubbert**

- **Reiner**

- **Henrick** X Hendrickje Gijsberts, hun zoon is Gerrit die met Beeltje Aerts trouwt.

Tot 1687 blijft Evert, ook namens zijn broers en zusters, de boerderij beheren, totdat Thonis Gerrits X Gerretien Everts (zie schema hierboven) het goed overnemen.

In 1710 gaat het geheel naar een oomzegger van Thonis, Gerrit Hendriks (zie boven). Gerrit, een zoon van Hendrick Jansen en Hendrickje Gijsberts, is getrouwd met Beeltje Aerts, een waarschijnlijke zuster van de vaker onder Meerveld genoemde Gerrit Aertsen. In 1728 gaat haar 1/6 deel van het erf. over aan Hendrick Gerrits

Hendrick en Hendrickjes kinderen waren Aeltien, geboren rond 1698, Hendrik, geboren voor 1700, overleden te Garderen in 1767. De laatste trouwde in 1722 met Aaltje Jans (van 't Sol) en tenslotte Gerrit Hendriks. Aaltjen Jans is een dochter van Jan Hessels op 't Sol.

In 1724 komt de voorvader van de Van Hierdens in beeld, Jan Aalten met zijn

vrouw Hendrikje Noijen. Zij kopen een aantal percelen van Emelaar.

Jan Aaltens vader is Aelt Gijsbertsen, de zoon van Gijsbert Gijsberts van 't Sol. Eigenlijk hadden de Van Hierdens ook de familienaam "Van 't Sol" hebben kunnen dragen. De kinderen van Jan Aaltens zoon, Nuij Jansen kozen echter voor de naam "Van Hierden", naar de plaats waar hun moeder vandaan kwam!

Een honderd jaar na het magescheid van 1644 maakten de erfgenamen zich kennelijk zorgen of het nog wel voldoende bekend was wie de eigenaren waren en Hendrik Gerritsen verklaarde daarop dat alles nog bij het oude was en dat de eigendommen van de percelen als volgt waren vererfd:

- a. $\frac{1}{2}$ deel van Evert Jansen bij Gerrit Teunissen en Weymtje Teunissen
- b. $\frac{1}{2}$ deel van Hendrick Jansen bij comparant Hendrick Gerritsen
- c. $\frac{1}{2}$ deel van Weyme Jansen bij Gerrit Teunissen en Weyme Teunissen voor $\frac{1}{3}$, de comparant Hendrick Gerritsen voor $\frac{1}{3}$ en $\frac{1}{6}$ en Gerritje Noyen en Hendrickje Noyen getrouwd met Jan Aeltsen voor het overige $\frac{1}{6}$ deel.
- d. $\frac{1}{2}$ deel van Reijer Jansen bij de comparant Hendrick Gerritsen
- e. $\frac{1}{2}$ deel van Geertje Teunissen bij Gerritje en Hendrickje Noyen X Jan Aeltsen.

Al deze delen zijn rond deze tijd in bezit bij

- a. **Evert Jans** naar kinderen Teunis Jans : Gerrit en Weymtje
- b. **Hendrick Jans** naar achterneef Hendrick Gerritsen
- c. **Weyme Jans** $\frac{1}{3}$ naar kinderen Teunis Jans: Gerrit en Weyme $\frac{1}{3} + \frac{1}{6}$ naar achterneef Hendrick Gerritsen, $\frac{1}{6}$ naar Gerritje en Hendrickje Noyen (kinderen Gerrit Noyen X Geertje Thonis)
- d. **Rey(n)er Jans** naar achterneef Hendrick Gerritsen
- e. **Geertje Teunissen** Gerritje Noyen en Hendrickje Noyen X Jan Aelt(s)en
- f. **Lubbert Jans** deel is al verkocht in 1687 aan Thonis Gerritsen X Gerritje Everts.

In 1760 maken alle eigenaren weer een magescheid De eigenaren die worden genoemd, zijn Hendrik Gerritsen, Aelt Jansen en Hendrik Mouw.

*Hendrick Gerritsen is waard op de Hemel en gaat hieronder verder bij het herengoed;

*Aalt Jansen zal een zoon zijn van Jan Aalten, hierboven genoemd;

*Hendrik Mouw trouwt Lambertje Lamberts, dochter van Lambert Jan Noijen.

Allen zijn dus familieleden.

In 1777 neemt Hendrik Gerritsens zoon, Gerrit Hendricks het deel van de boerderij over, dat bestaat uit het $\frac{1}{4}$ gedeelte dat hij van zijn grootouders heeft geërfd.

Een zus van Gerrit, Beeltje die getrouwd is met Jan Arnold Haklander en een broer genaamd Hurt zijn de andere deelnemers.

In 1783 benoemt Gerrit Hendriks van Meerveld (zoals hij nu wordt genoemd) zijn broers Jan en Aart Hendriks van Meerveld tot zijn erfgenamen.

Het overzicht van dit herengoed Emelaarsgoed eindigt in 1792 als **Maas Rijkxen** van Gerrit Hendriks en zijn vrouw Gerritje Hendriks, hun aandeel in het goed koopt. Maas Rijkxen (van Zomeren) overlijdt op 09-10-1827 op een leeftijd van 72 jaar. Zijn vader heette Rik Maassen getrouwd met Evertje Aartsen, getrouwd op 30-03-1755 te Garderen. Maas Riksen neemt in 1813 de achternaam "van Zomeren" aan (naamsaanneming Garderen), Aart Maassen en Cornelis Aartsen noemen zich ook Van Zomeren.

In 1832 is **Emelaar** van Jan van Hierden en **De Hemel**, incl. **De Hoek** (ruim 10 ha) van Jacob Versteeg.

De Hemel en de Hoek hebben in 1832 een kleine zeventien ha. grond, Emelaar een kleine twintig ha. De bovenstaande eigenaren hebben dit aangekocht en/of bijgekocht van Maas Rijkxen van Zomeren of van diens erfgenamen.

Hierboven een mooi plaatje van "De Hemel", dat tegenwoordig "t Vossegat" heet.

Op 13-07-1922 trouwen Hendrik van Hierden en Cornelia van Hierden. Vader een moeder van de bruidegom zijn Jan van Hierden en Jantje Koster.

Vader en moeder van de bruid waren Jacob van Hierden en Evertje Mouw. Jantje Koster was dienstbode bij Jacob van Hierden en Evertje Mouw!

De eigenaar in Peter Slijkhuis' tijd was Gerrit van Hierden. Zijn vader heette Jan en zijn opa was de hierboven genoemde Jacob van Hierden.

De geheimzinnige gevelsteen

In de voorgevel zien we een soort gedenksteen met de letters

"JVS 1679"

"FVS 1679"

"GVS 1679"

Generaties Meerveldse kinderen hebben zich het hoofd gebroken wat dit toch wel mag betekenen. Hij is ingemetseld in de voorgevel van wat nu "t Vossegat" heet en vroeger "De

Hemel". De oplossing van het raadsel ligt bij de boerderij 't Sol. In 1679 wonen daar **G**ijsbert van 't Sol, **J**an van 't Sol en **E**vert van 't Sol. Een "F" van 't Sol bestaat niet en daarom denk ik dat het de "E" van Evert moet zijn en die bestaat wel!

Stel dat deze gevelsteen inderdaad bij "De Hemel" hoorde dan zouden deze van 't Sols toen eigenaren van deze herberg geweest kunnen zijn.

Waar en wanneer zijn bij Emelaar stukken grond afgesplitst en waar zijn die gebleven?

In 1687 is Thonis Gerrits (via zijn vrouw Gerretien Everts) erfgenaam van Jan Everts, zijn zwager. Dat is inclusief de delen van zijn ooms en achternicht.

Dezelfde dag koopt hij de delen van Aelt Lubberts en Peter Everts, het onmondige kind van Hendrik Everts X Lijsien Jacobs plus dat van Marten Beertsen van $\frac{1}{6}$ part en $\frac{1}{3}$ van $\frac{1}{6}$ part van het erf.

* Peter Everts Hij woonde op 't Sol, was afkomstig van Apeldoorn en is waarschijnlijk met een lid van deze familie getrouwd.

* Hendrik Everts (zie schema)

* Aalt Lubberts in 1745 genoemd in doopboek Garderen en getrouwd met Elsien Jans uit Garderbroek "van den Hul"

* Martin Beertsen hij werd onderhouden door de diaconie in 1772 en ontvangt als Marten Berendsen van Epe voor kleren voor de vrouw. In Epe is hij getrouwd met Gerrigjen Jochems. Hij is schoolmeester in Garderen (en beurt waarschijnlijk niet zo'n hoog loon!!).

Dat het $\frac{1}{6}$ part was kwam uit 1644 toen de weduwe van Jan Thonis zes erfgenamen had! Evert Jans erfde dit van zijn vader Jan Everts.

In 1724 koopt Jan Aalten weer een deel van het erf, er staat niet bij hoeveel. In ieder geval blijven er zo meerdere eigenaren.

In 1728 koopt Hendrik Gerritsen X Beeltje Aerts $\frac{1}{6}$ deel.

In 1760, bij het magescheid, krijgt Hendrik Gerrits de zaalweer (is De Hemel!) en $\frac{1}{4}$ van de Emelaar.

In 1792 koopt Maas Rijksen (van Zomeren) het geheel of een gedeelte van het voorgaande erf. In 1832 zijn Jan van Hierden en Jacob Versteeg enige eigenaar. Het is nog niet bekend hoe en wanneer ze dit hebben gekocht.

Een overzicht van het voorgeslacht van de Verstegens:

Jan Toenis X Jannetgen Everts.

In 1644 heetten de kleinkinderen van Jan Toenis en Jannetgen Evert, Hendrik, Weyme, Lubbert en Reiner Jans. Tenslotte is er Geertgen Thonis dochter van Thonis Jans, gehuwd met Gerrit Noijen.

- a. Jan Thonis X Jannitgen Everts, hun zoon is
- b. Henrick Jansen, zijn zoon is
- c. Gerrit Hendricksen X Beeltje Aerts, hun zoon is
- d. Hendrik Gerritsen X Aaltje Jans van 'tZol, hun zoon
- e. Aart Hendriksen, geb. 17-07-1735 neemt in 1812 de naam Versteeg aan X Willemtje Jans.

- f. hun kinderen zijn Willem Aartsen Versteeg, X Gerritje Alberts Witteveen en Jacob Aartsen Versteeg X Grietje Morren, waard en landbouwer
- g. Willems zoon heet Albert en woont op "De Hoek"
- h. Jacobs zoons heten Aart en Mor. Aart is getrouwd met Gerritje Hendriks van Ouwendorp en Mor met Lubbertje Nuijen van Hierden. Kleinkinderen wonen op Meerfeld en Vossen.

Gedeeltelijk stammen de Van Hierdens van dezelfde voorouders af, bij Jan Aalten volgt de splitsing.

* Jan Aalten X Hendrikje Noijen/Nuijen

* Nuij Jansen X Lubbertje Peters, **geb. te Hierden**

* Jan Nuijen **van Hierden** X Hendrikje Willems de Ruiter

* Hendrik van Hierden X Willempje Versteeg

* Jacob van Hierden X Cornelia van Hierden

* Jan van Hierden X Jantje Koster

* Gerrit? van Hierden

DE HOEF

De Hoef is al heel oud. Al in de "**Schatting van de Veluwe**" (begin 14e eeuw) in "Gherderen cloeft onder Neuden vander Biesen" werd ene Evert Bouwman genoemd De oorspronkelijke naam van De Hoef was dan ook eerst "Bouwhuys goedt of Bouwmans goedt"! Rond 1600 werd deze boerderij nog zo genoemd (Herengoederen nr. 136).

De omschrijving luidt in 1618:

*Op de zaalweer van 1 schepel staat een **oud** huis van vijf gebont (gebinten) met een bergje en een schaaप्सshot. Verder horen er bij 2½ molder gezaais in een kampje dicht bij het huis. Noch die Nijenkamp van ½ molder, een stuk land genaamd die Hoeve groot 3 molder, het Roijland van 1 molder in den Enck en daarbij liggend de Dell van 1 ½ molder.*

Op het erf staan zes opgaande eikenbomen. Aan "die Hoeve" is de latere naam van de boerderij ontleend.

De boerderij bestaat dus uit 8½ molder (een klein 7 ha.) Vergeleken bij het jaar 1832 is dit

nog niet zoveel. Het huis werd in 1618 al oud genoemd Vijf gebinten groot geeft een grote boerderij aan, te vergelijken met de boerderij van Vossen.

De eerste eigenaar van de boerderij was in 1618 Elbert Henricks (*hij werd in 1569 al genoemd bij de maallieden van het Meervelder Bosch*) wiens dochter Merrij was getrouwd met de volgende eigenaar Reijner Jacobs (*genoemd bij de maallieden in 1596*).

Hun oudste zoon Jacob Jans Reijndertsen volgde hen op in 1634. Het door Jacob Jans Reijndertsen zelf-geschreven handmerk uit 1656 zag er als volgt uit:

Hij kon dus niet schrijven! Dirck Rouw was de getuige. Jacob verkoopt het goed aan Huijbert Reijners X Gerritgen Egberts. Hun zoon Reijner Huijberts blijft tot aan 1708 eigenaar. Reijners dochter, Gerritien, getrouwd met Willem Campert vererft het in 1723 aan haar zoon Jacob Willems Campert die het in 1742 weer vererft aan zijn broer en zus Hartger en Aartje. In 1760 overlijdt Hartger en is Aartje nog de enige eigenaar. In 1776 krijgt een tantezegger van haar, Willem Campert, De Hoef in bezit om het tenslotte in 1783 te verkopen aan Jacob Willemsen (van Essen) en zijn vrouw Gerritje Claassen, die het goed al pachtten.

Het verhaal gaat nu verder met de Van Essens. In 1832 is de boerderij ruim 41 ha. groot. Op 20-11-1782 wordt De Hoef gekocht en blijft in de familie tot 1849. In dat jaar wordt de boerderij geveild in drie percelen. De boerderij zelf, groot 34 bunder en enkele vierendelen in het Meervelder Bosch. De boerderij wordt gekocht door **Teunis van Zomeren**, korenmolenaar te Garderen. De helft is voor hemzelf en de helft voor de kinderen van Willem van Voorthuizen en zijn vrouw Hendrikje van Zo-

meren. De kinderen heten Steventje, Wouter, Annetje en Cornelis.

Teunis, zijn hele leven bleef hij vrijgezel, woonde samen met zijn neef **Cornelis van Voorthuizen** en zijn nichtjes Steventje en Jannetje in de molenaarswoning.

1846 verplichting schepels rogge aan pastorie of wheem:

	<u>in geld f.--</u>
(Lambert of Gerrit)	
Klopman	3.10 (Hoef)
Wouter Kieft	0.62 (de Ri(e)t)
Willem Versteegh	1.10 (Hemel)
Aart Versteegh	1.35 (Hemel)
Hendrik van Hierden	2.25 (Emelaer)
Jac. Lubbertsen	1.10 (Voskuijl)
Wed. Mulderij	1.10 ('t Eynde)

Als De Hoef tot 1849 in bezit blijft bij de Van Essens hoe kan dan ene Gerrit Klopman namens De Hoef in 1846 verplichtingen herft aan de kerk van Garderen? Gerrit was boer op De Grote Koekkoek te Leuvenum. In 1793 is hij geboren en misschien huurde of pachtte hij het erf!

Om wat meer achtergrondverhalen te horen, maken we een afspraak met Hannes (doopnaam Johan) en Bea van de Ruitenbeek, bewoners van De Hoef. We worden allerhartelijkst ontvangen, Veluwe gastvrijheid met koffie en koek!

De grootvader van Hannes is Aart van de Ruitenbeek. en hij runt de boerderij voor zijn moeder, die hem in 1920 pachtte van de Van Voorthuizens. Zoon Jan, getrouwd met Geertje Bronkhorst is de vader van mijn praatgenoot Hannes en hij heeft een kuikenbroederij. Hij huurt in 1959 van de Van Voorthuizens en in 1963 tenslotte koopt hij de boerderij met 23 ha. grond.

Hannes is weer de opvolger van zijn vader en koopt De Hoef in 1975. Hannes' zoon Jan tenslotte neemt de boerderij over in 2001 en daarmee kunnen we dit verhaal besluiten

ware het niet dat er nogal wat verschil van mening bestond over de Van Voorthuizens welke wie waren. Volgens Hannes is de boerderij gekocht van een dochter van dominee **du Marchie-van Voorthuysen**.

We beginnen met Wouter Gerritsen van Voorthuysen (molenaar Walderveensche molen) en Jannetje Heimensen van Middendorp. Een van hun zoons is **Willem Woutersen van Voorthuizen**, molenaar te Garderen, geboren op de Walderveense Molen op 26 april 1798. Hij woont in en overlijdt daar op 29 oktober 1846, 48 jaar oud, zoon van **Wouter Gerritsen van Voorthuysen** (molenaar Walderveensche molen) en Jannetje Heimensen van Middendorp. Hij woont in 1823 in Lunteren. Willem is getrouwd te Barneveld op 2 december 1825, op 27-jarige leeftijd met **Hendrikje Cornelissen van Zomeren** (19 jaar oud), geboren te Garderen op 17 augustus 1806, overleden op 17 oktober 1846, 40 jaar oud, dochter van **Cornelis Aartsen van Zomeren** (molenaar te Garderen) en Steventje Teunissen van Essen.

Ze kregen zeven kinderen waaronder nummer zeven, **Cornelis van Voorthuizen**, mole-

naar Garderen en Zutphen, geboren Garderen 5 maart 1846, overleden te Ermelo op 7 april 1930, begraven te Garderen op 10 april 1930, 84 jaar oud, ongehuwd.

Gezien de voorgeschiedenis moet dit de laatste eigenaar van De Hoef zijn geweest. De bezittingen van Cornelis zullen naar Van de Craats zijn gegaan, als naaste familie. Niet **Annetje van Voorthuizen** immers trouwde met **Cornelis Willem van de Craats** molenaar op de Puurveense molen. Na zijn overlijden ging ze ook bij haar neef Teunis inwonen.

Er zijn wel dominees in de familie maar dat is een andere tak dan die van Du Marchie-van Voorthuizen.

Willem Woutersen van Voorthuizen (zie boven) heeft een zoon, Wouter van Voorthuizen, molenaar te Garderen, op de Puurveense molen en koopman te Ede. Wouter heeft een zoon Jacob Arend die predikant is. Een andere zoon, Aart Hendrik Jan Gerard van Voorthuizen is ook predikant (maar had geen dochter). Ds. Van Voorthuizen had bezittingen onder andere te Garderbroek. Hij verkoopt aan Evert van Veldhuizen de boerderij aan Garderbroekerweg 146 te Kootwijkerbroek.

DE RI(E)T

De eerste (bekende) bewoner van De Riet vinden we bij die boerderijen op Meerveld die moeten bijdragen aan de bekostiging van de koster van de Garderense kerk.

Kosterij

1725	<u>garven rogge</u>	<u>erf</u>
Jan Hendriksen	21	de Ri(e)t

(Jan Hendriksen zal een broer zijn van Hendrik Gerrits, waard op de Hemel.)

In 1832 (kadaster) was **Jan Woutersen Roze-laar** eigenaar van **De Riet**.

Het boerderijtje (0.5 ha.) was waarschijnlijk

het meest in gebruik als woning voor de arbeider van **De Hoef**.

Wouter Jansen, bouwman en Jan Woutersen, daghuurder, nemen als familienaam **van Roselaar**. Jan is geboren in Putten op 21-12-1781. Hij trouwt op 30-12-1810 met Aartje Lubberts(Mosterd)

In 1866 werd **Hendrik van Rootzelaar** eigenaar van de Rit of Klein Emelaer bij "het Zedelijk Ligchaam" vermeld.

"Handelingen van de Kerkeraad".

1846 *Schepels rogge aan de Garderense kerk* (omgerekend naar geld!)
 Wouter Kieft f.0.62 (de Ri(e)t)

1846 Verplichte levering aan de Garderense kerk in garven en broden:

E.Driessen 10 garven = 0.50 De Ri(e)t
 ¼ brood = f. 0.15
 Wed. J. Willemsen 52 garven = f. 2.00 De Hoef
 1 brood = f. 0.60

Typisch dat hier in hetzelfde jaar zowel Evert Driessen als Wouter Kieft worden genoemd. Waarschijnlijk heeft dit met de wisseling van bewoners te maken op de Riet.

Om de successieve bewoners van **De Riet** na te gaan geeft het Bevolkingsregister van Apeldoorn de meeste informatie. De eersten waren (nrs 1 en 2 beiden werden doorgestreept):
 1. Beek van Evert Driessen (geb Elspeet 1774, ovl 1830) dagloner bij Wed. Jacob van Essen
 2. Dries van Beek
 3. Wouter Kieft geb 1824 akkerbouwer, in **1883** in de gemeente gevestigd.
 4. Gerritje Bos " 1826 (*vrouw van Wouter*)

op nr. **565** woonde Wed. Jacob van Essen
566 " Evert Driessen
 Ze woonden dus dicht bij elkaar!

Bewoners van De Riet:

Wouter Kieft wordt opgevolgd door Lammert Bronkhorst X Petertje Mulder. Dagloner vestiging in gem. in 1872 na de geboorte van de jongste dochter Kieft, Hendrikje, in 1871. Hij wordt weer gevolgd door Johannes de Vries X Jenneke Haverkamp Landbouwer, vest. in 1874, daarna volgen een aantal geboren kinderen van de Vries, hij vertrekt in 1899. Na 1896: Jan Versteeg en tenslotte Johannes Bronkhorst zwager van Versteeg en hoofd. Jan Versteeg is geboren in Ede in 1839, is arbeider en vestigt zich in febr 1863 en vertrekt

in jan. 1863 weer naar Ede. Kennelijk woonde hij in bij zijn zus Hendrikje Versteeg, een nicht van Gerrit Veldgraaf, ook dagloner.

Evert Driessen van der Beek X	1783
Gerritje Jansen	1785
Dries Driessen	1825
Teunisjen Hendriks	"
Reintjen Goossens	dienstmeisje

geboren

Evert Driessen van der Beek	1774 Elspeet
Maria van Beek	1824 A'doorn
Wouter Kieft	1824 Putten
Gerritje Bos	1826 Putten
Harmen Kieft	1853 A'doorn
Aalbert Kieft	1857 A'doorn
Hendrik Kieft	1859 A'doorn
Jan Kieft	1862 A'doorn
Jannetje Kieft	1864 A'doorn
Gijsbert "	1869 "
Hendrikje "	1871 "

daarna Lammert Bronkhorst X Petertje Mulder
 daarna Johannes de Vries X Jenneke Haverkamp
 daarna Jan Versteeg in 1896

Rond 1855 geeft Aart Versteeg de namen van de diverse bewoners van Meerveld. DE RIET wordt bewoond door Johannes de Vries (zie bev.reg. hierboven), eigenaar is Aart Versteeg. Wouter Kieft vertrekt in 1872 naar Putten en zijn zoons Aalbert (1871) en Hendrik en de andere broers en zusters vertrekken in 1878 naar Putten

We besluiten De Riet met een burenpaartje op Meerveld. (Alle foto's komen uit het boek "Meerveld en Meervelder Bosch".)

EEN BEKNOPTE GESCHIEDENIS VAN EEN FAMILIE HUISMAN

In het vorige nummer heeft Joop Huisman zich voorgesteld. Over hem en zijn voorgeslacht is nog veel meer te vertellen. Dat heeft Joop gedaan in het boek "Familie Huisman. Stamboom en geschiedenis van een Veluws geslacht", dat inmiddels is uitverkocht. Met zijn instemming zetten we een aantal van de daarin beschreven zaken en gebeurtenissen op een rij.

Deze familie Huisman woonde en woont in het gebied tussen Vaassen, Elspeet, Putten en Garderen. Het begint allemaal met een Willem Huisman, die tussen 1660 en 1670 in Vaassen zal zijn geboren. Zijn zoon Hendrik, geboren in 1690, woonde op de nog bestaande boerderij Hafkamp ten oosten van dat dorp of in een buurtschap met die naam. Met de naam Huisman werd het beroep van vrije boer met een eigen boerderij aangeduid. In het kerkarchief van Vaassen werd bij enkele huwelijken de toevoeging Huisman als beroep genoemd. De naam Huisman was dus al lang in gebruik toen Napoleon in 1811 de Nederlanders verplichtte om hun achternaam vast te leggen.

Voor de meeste lezers van Darpsproat wordt de familiegeschiedenis interessanter en beter herkenbaar met de op 26 oktober 1781 in Elspeet geboren Johannes (Hannes) Huisman. Hij werd zoals zijn voorvaders landbouwer en ging wonen in de buurtschap 't Paleis. Hij trouwde op 4 juli 1802 met Hendrikje Willems Mulder (of Mulderij), die al op 't Paleis woonde. In 1851 vertrok het echtpaar naar Houtdorp onder Speuld. Johannes en Hendrikje kregen zeven kinderen. Een daarvan was Willem, geboren op 6 augustus 1818 en overleden op 4 juli 1863. Van hem is een signalement bekend uit de inschrijving voor de Nationale Militie voor het jaar 1837: *Lengte 1 el 627 strepen; aangezigt ovaal; voorhoofd kort; oogen grijs; neus klein; mond gewoon; kin ovaal; haar bruin; wenkbrauwen idem.*

Willem trouwde op 31 maart 1843 in Barneveld met de 16-jarige Maartje van Looijengoed, geboren in Halvinkhuizen in de gemeente Putten. Het echtpaar boerde in Speuld en/of Houtdorp.

Ook uit hun huwelijk werden zeven kinderen geboren, waaronder Gerrit, geboren op 23 januari 1845 in Speuld. Hij trouwde op 24 maart 1870 met zijn 24-jarige nicht Maria Arendse, dochter van de Puttense kleermaker Willem Arendse en Johanna Huisman. Het gezin van Gerrit en Maria woonde de eerste jaren na hun huwelijk in de omgeving van de ouders van Maria in Huinen bij Putten, daarna verhuisden zij naar Speuld naar een nog bestaande boerderij in het centrum van Speuld. In 2018 is het adres Garderenseweg 147. De boerderij is nog bijna helemaal in originele staat. Het achterste deel is nooit veranderd. Aan de voorkant zijn de luiken vernieuwd en het kleine raam boven de voorramen is verbreed. Maria overleed op 6 mei 1916, Gerrit op 28 juli 1920. Zij zijn begraven in Garderen. Bij beiden is op hun wens

Het huis van Gerrit en Maria Huisman aan de Garderenseweg in Speuld.

geen grafsteen geplaatst. Ze waren de orthodox gereformeerde leer toegedaan en vonden dat geen uiterlijk vertoon mocht worden gegeven aan hun persoon.

Gerrit was zeer betrokken bij het kerkelijk leven. Hij kerkte aanvankelijk, zoals zijn broers en zusters, in de Nederlands Hervormde kerk van Garderen. Ds. Stegenga liet in de dienst gezangen zingen. Gerrit kon zich daarin niet vinden, evenmin als in de door de dominee uitgedragen boodschap. Hoewel er meerdere ontevreden gemeenteleden waren verliet Gerrit in 1910 als eerste de kerk en vormde met anderen een "gezelschap", een groep van mensen die in huiselijke kring bij elkaar kwamen om een preek te lezen, psalmen te zingen en te bidden. Zijn vrouw verliet de Garderense kerk in 1914. Van Gerrit was bekend dat hij zeer belezen was wat de "oude schrijvers" betreft. Zijn kleinkind Geertje van den Brink, bekend van het boek "De Mariahoeve", zei eens: "Hie had wel een kruuwagen vol met boeken".

Een ander lid van het gezelschap was Evert Mulder. Onder aanvoering van Gerrit en Evert werd gesproken over de mogelijkheid om kerkdiensten te houden. In het begin werden de samenkomsten gehouden in Gerrits boerderij, maar daar was geen predikant aanwezig om de sacramenten (doop en avondmaal) te bedienen. Later werd daarvoor dominee Janse uit

Barneveld bereid gevonden. Vanaf november 1910 ging hij maandelijks voor in de diensten. Toch bleef het behelpen. Aan De Beek, tussen Garderen, Speuld en Uddel, werd een schaapskooi zodanig opgeknapt dat er kerkdiensten konden worden gehouden. Het gezelschap sloot zich aan bij de Gereformeerde Gemeenten. Soms kwam er een predikant maar op de meeste zondagen werden er preken gelezen door de ouderlingen Gerrit Huisman en Evert Mulder. In 1914 werd Nui van den Broek benoemd tot ouderling. In 1923 kon de schaapskooi worden vervangen door een kerkgebouw, dat in de loop der tijd verder en verder werd uitgebouwd. Van Gerrit is bekend dat hij doortastend en eigenzinnig was. Hij stelde zich tot taak om bijbels te keuren voordat deze door de gemeenteleden werden aangeschaft.

Een van de zeven kinderen van Gerrit Huisman en Maria Arendse was Johannes, geboren op 5 oktober 1872 in Huinen bij Putten. Hij trouwde op 20 oktober 1899 in Nunspeet met zijn 18-jarige nicht Maartje Huisman. Ze woonden tijdens hun huwelijk in Elspeet, Speuld en Garderen. Na hun trouwen trokken ze eerst in bij de ouders van Maartje, waar de eerste zeven kinderen werden geboren. In 1913 kocht Johannes in de Garderense eng achter de molen een stuk grond om er een eigen boerderij te laten bouwen. Voor de bouw werden twee bouwlieden, de gebroeders Van de Koot uit Garderen, ingeschakeld. Er werd gebouwd zonder tekening en het vakmanschap van de gebroeders was kleiner dan verwacht, waardoor er diverse technische problemen ontstonden.

"Noaberschap" van de toekomstige burens was volop aanwezig. Zij zorgden voor aanvoer van bouwmaterialen onder andere vanaf het station in Stroe. De boerderij stond aan de Hulakkerweg, maar is inmiddels gesloopt. Naast de boerderij stond een bakhuis, een klein gebouwtje dat oorspronkelijk was gebouwd voor het bakken en koken. Johannes en Maartje verhuurden in de zomer de woonruimte in de boerderij aan "pensionisten". Zelf woonden ze dan in het bakhuis. Er kon-

De boerderij van Johannes en Maartje Huisman aan de Hulakkerweg.

den net een tafel met stoelen en een fornuis staan. Er werd geslapen in de schoongemaakte stal. Naast het bakhuis stond een grote gietijzeren pot voor het koken van de was en de aardappels voor de varkens. Zijn zoon Hendrik (getrouwd met Fennetje Mulder, later met Neeltje van de Pol) huisvestte in de zomer ook toeristen en zijn kleinzoon Aart is op dezelfde plek nu behalve agrariër ook camping-eigenaar.

Johannes was aanvankelijk bosarbeider maar gaf dit harde bestaan op nadat de boerderij was gebouwd. In plaats daarvan begon hij met melkrijden naar de melkfabriek in Putten. Vanaf vier uur 's morgens haalde hij de melk op bij boeren in en om Garderen en bracht die met paard en wagen naar Putten. Rond het middaguur was hij weer thuis. Zijn vrouw Maartje verzorgde het vee. Zijn kinderen Willem, Albertus en Hendrik werden al op vrij jonge leeftijd bij dit vervoer ingeschakeld. Willem zou er later zijn beroep van maken. In 1948 kocht hij daarvoor een vrachtwagen. Behalve melk vervoerde hij ook zand en allerhande goederen. Hij was gehuwd met Teunisje Duits, woonde ooit in een boerderijtje op de Putbrink en verhuisde later naar Oud Milligenseweg 6 en vervolgens naar een huis aan de Eikenlaan, waar nu siersmid Hoefakker woont. Zijn vrachtauto stond gestald op de deel van Oud Milligenseweg 3, waar Henk Leijenhorst al vele jaren cadeauartikelen verkoopt. Zijn zoon Johannes (Joop) begon op nummer 6 een zuivelhandeltje en ging ook venten met melk, yoghurt en vla. De zaak werd overgenomen door een Liebrechts, vervolgens door een Van Manen. Albert ter Harmseel maakte er daarna een A & O-kruidenierswinkel van.

Bij Johannes sr. werd in de winter zangschool gehouden voor mannen uit de omgeving. Een zekere Van Hierden had er de leiding. De heren zongen psalmen en gezangen met verschillende stemmen: bas, bariton en tenor. Ze zongen de psalmen ook "liedjeswies", dat wil zeggen op populaire melodieën.

Achter de pomp het huis van Willem en Teuntje Huisman.

Maartje was vriendelijk, pittig, maar ook bijgelovig. Ze geloofde in toveren, beleden (het bannen of bezweren van de duivel) en "veurverschiesels", zoals het idee dat een schreeuwende katuil groot onheil zou kunnen brengen.

In totaal kregen Johannes en Maartje twaalf kinderen. De meisjes trouwden met mannen met de achternamen Boeve, Van Dasselaar, Van de Ruitenbeek, Van Lagen, Mulder, Hiddink, Hoegen en Van de Ridder. Gezamenlijk zorgden ze voor een uitgebreid nageslacht dat gedetailleerd is beschreven in het familieboek. De schrijver van het familieboek, Johannes (Joop), werd op 5 augustus 1938 geboren op het adres Putterweg 19, waar zijn ouders Albertus (Bartus) Huisman en Goudje Vlastuin een groentewinkel hadden. Goudje verzorgde de winkel en Albertus ging met paard en wagen in de omgeving groenten en fruit verkopen. Door de economische crisis ging de zaak failliet. Bartus kon daarna in Nieuw Milligen bij de fabriek van Veritex aan de slag. Later werden in de winkel aan de Putterweg door mevr. W. van de Koot-Timmer, Jaap van Middendorp en Gert de Bruin groenten en fruit verkocht. Uit het huwelijk van Albertus en Goudje werden nog zeven andere kinderen geboren. Bartus was ondanks de tegenslagen in zijn leven een verhalenverteller. Veel van de verhalen in het familieboek zijn van hem afkomstig. Hoe het verder is gegaan met Joop, kunt u nog eens lezen in het vorige nummer.

Een anekdote over Gaart de Diender (politieaan Gerrit van Middendorp), verteld door mijn vader

Als je vroeger als jongeman uit Garderen met een Uddels meidje wilde vrijen kon je, als het tegen zat, een flink pak slaag krijgen. Andersom was dat ook zo, een jongeman uit Uddel kon ook niet zomaar in Garderen terecht. Door dit soort akkefietjes ontstond er wreveld tussen de jongeren uit Garderen en Uddel. Het gebeurde nogal eens (globaal één keer per jaar) dat de jongeren de spanning die er was uitvochten door met elkaar op de vuist te gaan. Vaak gebeurde dat in de buurt van 't Sol. Op een keer was het weer zover. Ik schrijf het nu in het dialect, omdat het verhaal zo in mijn hoofd zit.

Gaart de Diender.

De jongens uut Uddel en uut Garderen troffen mekoar bie 't Sol. Gaart de Diender heurde ervan en ging er ok noar toe um de boel een bietje in de goaten te houwen. Dur werd heftig evochten, in 't begin met de vuust mer al gauw ok met de stok. De jongens uut Uddel woaren starker en de Garderense kregen veul klappen. Gaart zag dat de Uddelsen gingen winnen. Dit kon hie niet aanzien. Hie begon zich er mee te bemeuien. Hie pakte z'n gummi knuppel en begon er op los te sloan. Dit gaf de Garderensen weer moed en die begonnen nog harder te sloan. Op den duur dreupen de Uddelsen met bebloede koppen of. En toen was 't weer een joar rustig. 't Uniform van Gaart was hier en doar kapot en zat onder vlekken.

Uut 't leven van Hannes Bakker

In de Darpsproat van Maart 2015 schriefft Nuij over Hannes Bakker. Indertied woenden wul-lie tegenover Hannes Bakker an de Speulder-

weg 8. Doarum herinner ik me een poar veur-vallen die mit Hannes te doen hen. Ik herinner me de bank waarop de keerls op hun beurt zatten te wachten. 't Was een bietje een hang-plek waar sterke verhoalen verteld werden. Op zoaterdag broaide Hannes 't vleis veur de zondag. Je reuk 't in de buurt. Noen was 't al een poar keer gebeurd, dat een poar opge-scheuten jongens een deel of al 't vleis gejat hadden en opgegeten. Dat was niet zo moei-lijk wint de achterdeur stung altied los, as je doar noar binnen ging kwam je direct in de geut (keuken). Hannes docht: "Ik zal je wel kriegen". Hie broaide een kat. 't Vel van de kat bewoarde hie. Toen de kat ebroaid werd, reuk 't weer lekker. Doarop jatten de jongens weer 't vleis. Hannes wist wie de jongens waren. Een poar dagen loater zei die tegen de jon-gens: "En smaakte de kat?" De jongens wilde 't niet geleuven. Hannes liet hun toen 't vel van de kat zien. Noa die tied hen de jongens nooit meer 't vleis ejet.

Noa 't eten las mien voader altied een hoofd-stuk uut de Biebel. Zo ok zoaterdagsmiddags. Mien voader had een sterke stem. In de zoe-mer as 't heet was stung bie ons de deur los. Op stroat kon je dan de stem heuren. Bij Han-nes konden ze dan ok 't lezen heuren. Hannes hield dan altied effen op mit scheren. Want scheren terwijl de Biebel elezen werd, kon niet.

Oud gebruik bij Pasen

Als het Pasen was gingen wij als kleine kinde-ren langs Moas van den Hoorn (de kolenboer aan de Putterweg) naar de Koepel. De Koepel was een zandheuvel met een steile kant en een langzaam aflopende glooiende kant. Deze vorm is al in de ijstijd ontstaan, zie het artikel van Peter Schut over de Dunen in Darpsproat van oktober 2016.

We kregen dan hard gekookte eieren mee. Als we bij de Koepel waren lieten we de eieren van de steile kant afrollen. Als ze kapot gingen dan aten we ze op. We zongen er ook een liedje bij. Ik kan me niet meer herinneren wat de tekst van dit liedje was. Misschien zijn er anderen die zich dat kunnen herinneren?

“Garder sloat deur”

Veurig joar is't darp verriekt mit houten sculpturen van allerlei beesten die hier in en um't darp veurkommen.

Tieëns “Garder sloat deur” kon je bie de meul kienen hoe ze mit een kettingzaag uut een blok hout un beeldhouwwark zaagden. Carving neumen ze dat. Ze doen 't ok mit zaand mer dan niet mit de motorzaag. Minsen, die houtsierwark maakten, neumden ze houtsnieërs.

Vrogger waren alle beroepen zowat handwark. Zo as wagemaker, doar ha je achter de kark Bokhorst, loater Versteeg en veuran de Hoge Boeschoterweg Teus de Koopman (Wolbersen). Ze maakten houten boerenwagens, karren en kruuiwagens. Ok kojje d'r terecht veur liekkisten. Die ouwe Teus de Koopman wist dat as de planken, die ie in 't veuren had, begonnen te warken, d'r gauw iemand in het darp zou starven en dan begon hie vast mit de kist te maken. Of 't woar was?

Veur die boerenkarren en -wagens was veul iezewark nodig, en doarveur gung men noar de smid. In de Smidstroat (vrogger Achterstroat) zat smederie Anneijes en op 't end van de Darpsstroat ha je smederie Leijjenhorst (Gijs van de smid).

Van school noar huus kwam ik langs de smederie heen, 't Was lastig um d'r zo veurbie te lopen. D'r was altied wat te zien, zo as peerden besloan. Veur al as ze goed vurig waren, barg je dan mer. 't Mooiste was as d'r banden um de houten

wielen emakt mosten worden; de iezere banden wiere rood gleujend estoekt zodat ze uutzetten en um de houten wielen pasten, dan wiere ze mit koud woater weer of-ekoeld zodat de band muurvast um 't houten wiel zat.

Mit de groeten van Nuij

Rechts Teus Wolbersen en zijn vrouw Jannetje Franken.

Het huis van Teus Wolbersen aan de Boeschoterweg.

LEZERS SCHRIJVEN

Na Riekie Slijkhuis reageert ook, vanuit Heerde, haar zus Dinie Slijkhuis.

“Van mijn kleutertijd herinner me alleen nog dat ik erg verlegen was en achter mijn moeders rok wegkroop als ik op de foto moest. Na de oorlog moest ik naar school, werd echter ziek en ik moest vanwege ruimtegebrek in de schuur slapen. Ik was doodsbang maar samen met mijn vader lukte het wel. Ik herinner me nog dat er op een dag een Canadese soldaat op repen chocolade trakteerde, voor ons een ongekende lekkernij!

De schoolgang op Het Hof was voor mij echter niet zo leuk. Mijn eerste baantje na de schooltijd was bij hotel “Ruimzicht”, daar was het lange dagen heel hard werken! Mijn volgende baas was bakker Schuiteman. Daar bleef ik totdat ik thuis moest komen in verband met ziekte van mijn moeder en als meisje van 18 jaar had ik alle verantwoordelijkheden voor het gezin en dat was niet eenvoudig in zo’n

groot gezin. Ik herinner me nog heel goed de paniek die ik voelde toen twee kleine broertjes verdwenen waren. Na veel zoeken vonden we ze op de hei voor ons huis waar ze in de struiken vast zaten, ze konden niet voor of achteruit! Naast het huishoudelijke werk moesten er ook nog knollen worden geplukt en de koeien gevoerd. Mijn vader kwam namelijk pas na vijf uur thuis.

Hierna ging ik bij “De Witte Berken” werken, een gelegenheid waar ook veel soldaten kwamen. Ze kwamen ook bij ons thuis en een ervan heb ik aan de haak geslagen en ik ben er nog steeds mee getrouwd, na 57 jaar!

Verder weet ik uit mijn jeugd thuis nog heel goed dat mijn moeder twee keer per jaar wilde schoonmaken. Al het beddengoed, de matrassen alles wat maar los zat moest naar buiten. Samen met mijn zussen Riekie en Alie moest ik die klus klaren, hard werken maar de heerlijke pannenkoeken die we als dank kregen smaakten heerlijk”!!

Dinie Slijkhuis vanuit Heerde

5 VIJF VRAGEN AAN NUI ZEVENBERGEN

Deze keer vijf vragen aan Nui. Als echte Gardereen, geboren aan de Koudhoornseweg, kan hij je heel veel vertellen over Garderen en haar bewoners. Ook als schrijver van Garderens Plat is hij een gewaardeerd medewerker van Darpsproat.

Vraag 1: Hoe was het in Garderen toen jij op de lagere school zat?

Wij woonden net buiten het dorp aan de Koudhoornseweg. Vanuit het dorp gerekend lag alle bebouwing aan de linkerkant van deze weg. Aan de rechterkant was alleen heide met kleine paadjes erdoor. In het bos, van de Koudhoornseweg tot aan de Lage Boeschoterweg stonden allemaal zomerhuizen en villa's en daar woonden mensen in uit alle windstreken.

Vraag 2: Hoe liep dat samen met de Garderenen?

Eigenlijk wel goed.

In die tijd was er geen waterleiding, je moest water uit de put halen in emmers. Dat was een heel karwei. Veel dames woonden op zichzelf en daar deed ik dan klusjes voor (zoals waterhalen...) en dat leverde nog wel eens wat op.

Vraag 3: Wij kregen van iemand een vraag of daar ook een freule heeft gewoond.

Jazeker, in het groene huis waar later de familie Gaasbeek woonde, zaten twee dames uit Den Haag. De ene woonde permanent in Garderen en de andere in Den Haag. Ze werkte bij de H.T.M., hun achternaam was Gevers. Ik heb geen idee waar ze later gebleven zijn.

Vraag 4: De oude naam van een huis of een stuk grond hoor je nog weleens noemen in een gesprek met oudere Garderenen. Zouden we die namen niet blijven gebruiken?

Ik vind het wel leuk, het is mooi om iets meer van vroeger te weten. Het is goed dat Darpsproat daar ook over schrijft.

Vraag 5: Je wilt nog even iets speciaals laten zien. Wat staat hier en hoe wordt het soms nog genoemd: ELKAPEHA, wat kan dat betekenen?

Dat is de naam die vroeger bij het Puntdak hoorde, dat is het witte huis dat staat aan de Putterweg tegenover het begin van de Roeëkamperweg. De naam werd gevormd door de beginletters van de namen van de bewoners. Wilt u hier meer over weten? Vraag het Nui!

HvdB-R

'T Fotohoekje

De hangplek voor de jongeren in de jaren '50 was bij de Smederij van Gijs Leijenhorst aan de Dorpsstraat. Gijs van de Smid zoals men hem noemde had behalve de smederij ook een kolenhandel. Velen van u herinneren zich nog wel de pony met kar waarop hij deze vervoerde. Op deze nostalgische foto zie je op de achtergrond ook nog het souvenirs winkeltje van zijn vrouw Marian, waar wij als jongeren veelal een vlieger kochten. De namen van de personen op de foto weten we allemaal.

v.l.n.r. Gerrit van Millegen, Kees Waaijbergen, Gerard Zevenbergen, Berend (Botje) Boeve, Henk Leijenhorst en Cock Huisman.

Reacties op de vorige foto kwamen er onder andere binnen van Edward Zevenbergen, mevr. Van Veluw en Gert Jan Bronkhorst. Helpt u ons nog even aan de ontbrekende namen.

1. Rik Brummel
2. Juffrouw van den Brink
3. Elsje Levèvre
4. Pietje Bronkhorst
5. Hennie van de Hoorn
6. Gerard Bakker
7. Hein van de Brink
8. Johan Mulder
9. Aria ten Hulscher-van Hunenstijn
10. Arnold Burger
11. Aart-jan Mulder
- 12.
13. Gert-jan Bronkhorst
- 14.
15. Ans Huisman
- 16.

17. Henk ter Harmsel
- 18.
19. Freddy de Ruiter
20. Marty Brink
21. Reina Vierhouten
22. Elsbeth de Bruin
- 23.
24. Hartger van Millegen
- 25.
26. Thea van Ommeren
27. Henri Schimmel
28. Edward Zevenbergen
- 29.
30. Henri Bokhorst
31. Marlies van Loenen
32. Thea van de Pol

33. Els van der Vlist
34. Richard Bos
35. Bertina van de Pol
36. Rineke Swart
37. Willeke Top
- 38.
39. Ester Leeuwis
40. Beert Koster

Reacties gaarne aan:
 Cees van Middendorp
 Dr. H.C. Bosstraat 10
 3886 KB Garderen
 tel. 0577-461401 of
 e-mailadres cosala@chello.nl

Wie Wat Waar?

De lanen op, de paden in, en tussendoor even bijkomen op één van de vele bankjes in en rondom ons dorp. Herkent u ze?

Uw oplossing kunt u kwijt in de brievenbus van de redactieleden of in de mailbox van Cees van Middendorp

Dr. H.C. Bosstraat 10.

e-mailadres cosala@chello.nl

We zijn nieuwsgierig naar de oplossing. Veel succes.

De prijswinnaar van het vorige raadsel over de Alcapa's is Ingrid van Erp-Faber en ze woont op 't Boerenerf.

Colofon

**Darsproat is een uitgave van
de Vereniging Plaatselijk Belang Garderen en Omgeving**

- Redactie:** Peter van den Born (pvandenborn@planet.nl)
Hennie van den Born-Reitsma (hennievandenborn@planet.nl)
Cees van Middendorp (cosala@chello.nl)
Dick Veldhuizen (d.veldhuizen5@chello.nl)
- Vaste medewerker
streektaal:** Nuij Zevenbergen
- Bezorging:** Willem en Jannie Hooijer
- Correspondentie/
secretariaat:** Hetty Bronkhorst-Slijkhuis (info@plaatselijkbelanggarderen.nl)
- Rekeningnummer:** NL48 RABO 0366 3205 64
- Website:** www.plaatselijkbelanggarderen.nl

AANMELDINGSFORMULIER voor lidmaatschap 'Plaatselijk Belang Garderen e.o.'

Ondergetekende geeft zich voor 6 euro per jaar op als lid van Plaatselijk Belang Garderen e.o.

Naam: _____

Adres: _____

Handtekening: _____

*Inleveren bij of opsturen naar Hetty Bronkhorst-Slijkhuis, Acacialaan 18, 3886 AG Garderen
of opgeven via info@plaatselijkbelanggarderen.nl*

